

ne v večernih urah, pod določenimi občutljivimi prispevki pa morajo objavo komentarja dovoliti dežurni uredniki. Po novem na RTV Slovenija na izstopajoče komentarje posebej opozori tudi umetna inteligenca.

Jure Tepina, odgovorni urednik portala 24ur, pravi, da na 24ur.com v povprečju dobijo dva milijona komentarjev letno, v zadnjih sedmih letih pa so jih prijavili policiji manj kot pet. »Ves čas sicer kolebamo, ali komentarje obdržati ali jih ukiniti. Tehtamo med svobodo govora in negativnim vplivom na družbo. Smo pa zato v zadnjih letih uvedli tudi vrsto varovalk.« Vse komentarje redno urejata ekipa moderatorjev in uredništvo, poleg tega pa jim pomaga umetna inteligenca, ki na podlagi njihovih preteklih odločitev opozarja na sporna sporočila. »Komentar, ki smo ga nazadnje prijavili pristojnim organom, je dejansko dokaz, da naš sistem deluje, saj je bil objavljen zgolj kakšnih 90 sekund, nato pa smo ukrepali v skladu s protokoli.«

Toda v Društvu novinarjev Slovenije (DNS) želijo narediti še korak več. Prejšnji teden so pozvali vsa uredništva k še strožji obravnavi komentarjev pod svojimi vsebinami. Zakon o medijih sicer določa, da so odgovorni uredniki odgovorni za vsebino komentarjev na svojih spletnih straneh, a v DNS so prepričani, da bi morala uredništva podobne standarde uveljaviti tudi pod svojimi objavami na družbenih omrežjih in v komentarjih, ki jih bralci pišejo pod temi objavami, saj je tam mogoče prepogosto zaslediti žaljive zapise, pa tudi razkrivanje osebnih podatkov žrtev kaznivih dejanj.

Internet je na začetku obljubljal absolutno svobodo izražanja, do danes pa smo se naučili, da je ta mogoča le v primeru, če v ozadju sovražne vsebine nadzirajo umetna

inteligenca in cele čete redaktorjev ter urednikov, ki sproti brišejo neprimerna sporočila. Veliko ljudi si svobodo razlaga na napačen način.

Trgovanje s kostmi

Razstava o poveljih pobjah, ki s(m)o jo poslali celo v Bruselj / Luka Volk

Jože Dežman, v času zadnje Janševe vlade direktor Muzeja novejšje zgodovine (danes Muzeja novejšje in sodobne zgodovine), sicer še vedno vodja vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč, je pred razrešitvijo skušal postaviti razstavo o breznu pod Macesnovo gorico v Kočevskem rogu. Omenjena komisija je namreč oktobra leto prej tam zaključila izkop posmrtnih ostankov več kot tri tisoč okostij in ostankov žrtev poveljnih pobjev. Vendar pa je strokovna komisija na kulturnem ministrstvu odločila, da razstavi ne nameni državnega financiranja, ker je strokovno pomanjkljiva.

Leto kasneje je Dežman vendarle našel način, kako postaviti razstavo, naslovljeno »3450 umorjenih: Jama pod Macesnovo gorico – slovenski Katin«. Pretekli teden so jo odprli v prostorih Zavoda Sv. Stanislava, angleška različica pa je pod pokroviteljstvom Romane Tomc, evropske poslanke iz vrst SDS, minuli teden odpotovala tudi v evropski parlament.

Spomenka Hribar, ki je prva v državi zahtevala pravico do javnega spomina za molčanim žrtvam, meni, da je tak »izvoz«

sledov naše povojne tragične zgodovine v evropski parlament povsem neprimeren. »Si predstavljate, da bi Nemci pripravili razstavo mučenja, stradanja in pobijanja ljudi, tudi Slovencev, v koncentracijskih taboriščih, streljanja talcev v Sloveniji in po vsej Evropi? In da bi to razstavo razkazovali v Bruslju? Ne, gotovo ne,« je prepričana. »Italijani v Bruslju prikazujejo filme o povojnem partizanskem nasilju in pobijanju italijanskih vojakov, 'samo zato, ker so bili Italijani' – in molčijo o italijanskem nasilju nad Slovenci med drugo svetovno vojno, nad Primorci pa že od leta 1920,« nadaljuje. »Razstava, ki jo je v Bruslju postavila naša desnica, 'dopolnjuje' italijanske filme in jim daje navidežnost edine resničnosti o slovenskem uporu nacifašizmu.«

Razstava je zato, meni Spomenka Hribar, enostranski, lažen prikaz slovenske polpretekle zgodovine: »S pieteto do mrtvih nima nobene zveze, nasprotno, je blasfemija, postavljena na evropski politični oder za sramotenje lastne države.«

Podobno meni tudi upokojeni kriminalist Pavel Jamnik, ki je bil zadolžen za preiskovanje poveljnih pobjev kot vodja policijske akcije Sprava. Pri razstavi je sicer naveden kot del strokovne ekipe, ki naj bi jo postavila, čeprav pri njej, pravi, ni sodeloval, pač pa se razstava samo naslanja na njegovo kriminalistično delo. »Vse skupaj je prešlo izključno v politični boj, mrtvi pa so izgubili svoj pomen. Sploh ni važno, kdo so bili ti ljudje, še najmanj za desnico, važne so samo še njihove kosti, s katerimi na desnici lahko mahajo in obsojajo zločince in krvnike bivšega režima.«

A kako je Dežmanu sploh uspelo pridobiti financiranje za postavitev razstave? In kako je mogoče, da so na razstavi predmeti, najdeni na območju Macesnove gorice, eksponati, ki bi sicer sodili v muzej in so v lasti države?

Ti dve vprašanji smo postavili Dežmanu, ki je zgolj skopo odgovoril, da je razstavo »omogočila ustanova Memores«, ki jo vodi sam, »in dobrotniki«, izvedeli pa smo tudi, da ob razstavi nastaja še dokumentarni film. »Predmeti bodo predani Muzeju novejšje in sodobne zgodovine, razstavljanje je odobrila komisija,« je še dodal Dežman.

Da razstave ni financirala država, so potrdili tudi na obrambnem ministrstvu, v okviru katerega deluje Dežmanova komisija. Sporočili pa so tudi, da ministrstvo ni bilo obveščeno o uporabi najdenih predmetov na območju Macesnove gorice za del razstave, niti ni seznanjeno, da bi v zvezi z odkritji nastajal dokumentarni film.

Desnica zlorablja in prireja zgodovinski spomin, to je jasno, vendar pa odgovornost za to ne nazadnje nosi mačehovski odnos države in preteklih levih vlad, ki niso bile pripravljene storiti večjih korakov na poti do sprave in dostojnega pokopa žrtev poveljnih pobjev.

Brezno pod Macesnovo gorico v Kočevskem rogu / Foto: KPV